

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně

**Sbor národní bezpečnosti – stanice Loučim
1945–1948**

Inventář

EL NAD č.: 1963
AP č.: 516

Mgr. Radka Kinkorová

Horšovský Týn 2019

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií.....	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu.....	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu.....	4
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky.....	5
Seznam použitých pramenů a literatury.....	6

Příloha

Seznam použitých zkratk	7
-------------------------------	---

Inventární seznam.....	8
-------------------------------	----------

I. Vývoj původce archiválií

Původce archiválií:

Sbor národní bezpečnosti – stanice Loučim, nejnižší článek organizace SNB, existence 7. 5. 1945–31. 8. 1948, sídlo nezjištěno.

Již před koncem války doporučil ministr vnitra Košické vlády ve svém návrhu ze 17. dubna 1945 zrušení četnictva. K tomu došlo v souvislosti s výnosem ministerstva vnitra z 30. června 1945,¹ jenž ustanovil vznik SNB (Sbor národní bezpečnosti) jako jednotného vojensky organizovaného strážného sboru, který měl plnit v pozměněné formě úkoly a funkce dříve zastávané četnictvem. Až do vydání zákona č. 149/1947 Sb., o národní bezpečnosti, sbor pro výkon své služby prozatím používal předpisů platných před 30. zářím 1938, pokud neodporovaly výnosu ministra vnitra a programovým zásadám vlády. Nový zákon rušil platnost zákona č. 229/1920 Sb., o četnictvu. Do Sboru národní bezpečnosti byli po prověření zařazeni příslušníci dosavadních bezpečnostních uniformovaných sborů, tj. četnictva, státní policie a obecní výkonné policie, a vybraní příslušníci partyzánských a revolučních jednotek, osoby navrátilivší se z koncentračních a internačních táborů apod. SNB převzal strukturu četnictva a rovněž plynule pokračoval v dosavadní činnosti, jež spočívala v udržování veřejné bezpečnosti. SNB byl vytvořen jako výkonný orgán správy národní bezpečnosti, kterou zajišťovaly okresní a zemské národní výbory.

Po osvobození obnovila stanice ihned svoji činnost, první zápis v obyčejném podacím protokolu pochází ze 7. května 1945. V souvislosti se shora uvedeným výnosem ministerstva vnitra se i četnická stanice v Loučimi přeměnila na stanici Sboru národní bezpečnosti. Obvod stanice SNB Loučim zahrnoval obce Nová Víska (osada Dlažova), Chodská Lhota, Libkov, Loučim a Smržovice. Zpočátku zaměstnávaly příslušníky stanice, kteří zde sloužili v polovině května 1945 dva, specifické činnosti vyplývající z poválečné situace. Bezprostředně po osvobození bylo třeba přednostně zabezpečit pořádek a klid.

Charakter činnosti SNB určoval zákon z 11. června 1947 č. 149/1947 Sb., o národní bezpečnosti, doplněný vládním nařízením z 19. prosince 1947 č. 229/1947 Sb., jímž se vymezují úkoly národní bezpečnosti. Nadále zůstalo základním posláním sboru chránit veřejnou bezpečnost, bdít nad veřejným pořádkem a veřejnou mravností. Národní bezpečnost měla především chránit ústavní zřízení, převzala rovněž záležitosti, pro něž byly dříve zřízeny státní policejní úřady, ale také střežení státních hranic, které bylo vyhrazeno strážci obrany státu. Do oboru činnosti národní bezpečnosti spadaly i policejní věci požární, záležitosti silniční, železniční a letecké dopravy, evidence obyvatelstva, zejména hlášení pobytu, cestovní pasy, boj proti zločinnosti a sociální nepřizpůsobivosti, ochrana úrody, policejní uzavírací hodiny, ztráty a nálezy aj. Vládnímu nařízení č. 229/1947 Sb. předcházelo téhož dne vydané vládní nařízení č. 228/1947 Sb., o přísaze členů Sboru národní bezpečnosti.

Po faktickém ustavení SNB fungovalo v každém okrese okresní velitelství SNB a několik jemu podřízených velitelství stanic. Okresní velitelství SNB byla podřízena oblastnímu velitelství SNB, jež vzniklo na místě dosavadního velitelství četnického oddělení (říjen 1945). Další instance představovala zemská velitelství SNB a ministerstvo vnitra. Správními úřady národní bezpečnosti se staly opět národní výbory (kromě místních). SNB podléhal vojenským trestním zákonům a soudům a platil pro něj vojenský řád, disciplinární předpisy však pro něj stanovovalo ministerstvo vnitra. Stanice SNB Loučim byla (spolu se stanicemi Babylon, Domažlice, Česká Kubice, Draženov, Kdyně, Klenci pod Čerchovem, Koloveč, Kout na Šumavě, Mrákov, Nemanice, Pocinovice, Úsilov, Všeruby a Zahořany)

¹ Směrnice MV č. 3700-26/6-45-V/4 z 30. června 1945 o organizaci Sboru národní bezpečnosti.

začleněna do obvodu Okresního velitelství SNB v Domažlicích a Oblastního velitelství SNB Klatovy (od 1. října 1948 Oblastní velitelství v Plzni).

V letech následujících docházelo ke snižování počtu stanic. Zrušeno bylo i velitelství stanice SNB v Loučimi, a to od 1. září 1948 rozkazem čj. 411/196-16/7-48 z 12. srpna 1948. Obce Loučim, Libkov a Chodská Lhota s osadou Štefle, Výrov a Blahňiky přešly k obvodu stanice SNB Pocinovice a obec Smržovice s osadou Modlín a Nové Chalupy k obvodu stanice SNB ve Kdyni.

Sbor národní bezpečnosti tvořily až do roku 1990 dvě složky, Veřejná bezpečnost a Státní bezpečnost. Státní bezpečnost zanikla rozkazem ministra vnitra Richarda Sachera 1. února 1990, Veřejná bezpečnost byla na základě zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ze dne 21. června přeměněna s účinností od 15. července 1991 na Policii České republiky.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archiválie pocházející z činnosti stanice SNB v Loučimi byly do Státního okresního archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně delimitovány z archivního souboru Fondy Veřejné bezpečnosti z bývalého kraje Plzeň (EL NAD 10133), jenž byl dosud v péči I. oddělení SOA v Plzni, a to protokolem o přemístění (delimitaci) archiválií ze dne 25. října 2016 čj. SOAP/010-0839/2016. Podle přílohy k tomuto protokolu oblastní archiv delimitoval 3 podací protokoly pocházející z činnosti četnické stanice v Loučimi. Při rozdělování archiválií bylo zjištěno, že se jedná o materiály až z období po zániku četnických stanic, nově vzniklý archivní fond byl tedy pojmenován jako Sbor národní bezpečnosti - stanice Loučim. Zpracování delimitovaného materiálu proběhlo až v roce 2017, proto je přírůstek archivního fondu Sbor národní bezpečnosti – stanice Loučim evidován pod číslem 72/2017 a obsahuje 3 podací protokoly.

Státní oblastní archiv v Plzni převzal archiválie k uložení do archivního souboru Fondy Veřejné bezpečnosti z bývalého kraje Plzeň ve dvou přejímkách, a sice 11. března 1960, č. přírůstku 17-20/1960, a 7. října 1961, č. přírůstku 7-42/1961.

Z písemností vzniklých z činnosti stanice SNB v Loučimi se dochovaly pouze registraturní pomůcky. Zápisy nacházející se na deskách podacích deníků podávají informaci o tom, že spisy nebyly při skartaci konané 16. února 1960 nalezeny.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond Sbor národní bezpečnosti – stanice Loučim obsahuje archiválie pocházející z let 1945–1948.

Archivní fond tvoří registraturní pomůcky, které se dělí na důvěrné podací protokoly a obyčejné podací protokoly. V archivním fondu Sbor národní bezpečnosti – stanice Pocinovice se nachází podací protokol obyčejný (inv. č. 12), který byl v období od 4. března 1948 do 1. září 1948 veden na velitelství stanice SNB Loučim a v období od 3. října 1948 do 31. prosince 1948 na velitelství stanice Pocinovice. V inventárním seznamu je na tuto archiválii upozorněno poznámkou zapsanou kurzívou.

Po formální stránce je inventář zpracován podle metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek čj. SOAP/006–0767/2010 a jeho dodatku čj. SOAP/006–1300/2014 a dále podle metodického návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby ministerstva vnitra čj. MV–46913/AS–1/AS–2013.

Během pořádání nebyly vyřazeny žádné archiválie. Z pohledu úplnosti zachování archiválií je archivní fond označen jako torzovitý. Jazykem archiválií je čeština. Fyzický stav archiválií je dobrý, archiválie nejsou poškozené.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archiválie inventarizovaného archivního fondu pocházejí z činnosti stanice SNB v Loučimi. V archivním fondu se dochovaly pouze registraturní pomůcky, jejichž výpovědní hodnota je limitována účelem, který jako takové plnily. Přesto však přibližují agendu, již stanice SNB v daném období vykonávala.

Pro hlubší poznání činnosti a působení stanice SNB je ovšem bezpodmínečně nutné prostudovat i další archivní materiál. Z archiválií uložených ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně lze doporučit zejména archivní fond Okresní národní výbor Domažlice.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně archivní fond Sbor národní bezpečnosti – stanice Loučim uspořádala a archivní pomůcku zpracovala Mgr. Radka Kinkorová.

V Horšovském Týně dne 2. října 2019

Mgr. Radka Kinkorová

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Okresní národní výbor Domažlice* (EL NAD 73).

Literatura

JANÁK, Jan – HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

KVAPILOVÁ, Iva. Přehled organizačního vývoje Sboru národní bezpečnosti v letech 1945 – 1950 se zaměřením na veřejně bezpečnostní (resp. pořádkovou a kriminální) složku. *Sborník AMV 1/2003*, s. 68–90.

KVAPILOVÁ, Iva. Organizační vývoj SNB v 50. letech se zaměřením na jeho veřejně bezpečnostní složku. *Sborník AMV 2/2004*, s. 9–69.

MACEK, Pavel – UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. : Československo (1945 – 1989)*. Praha : Police history, 2011.

Příloha: Seznam použitých zkratek

AMV	Archiv Ministerstva vnitra
AP	archivní pomůcka
AS	archivní správa
čj.	číslo jednací
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
eid. jedn.	evidenční jednotka
inv. č.	inventární číslo
MV	ministerstvo vnitra
NB	Národní bezpečnost
ppr	podací protokol
Sb.	Sbírka zákonů
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
SOkA	státní okresní archiv

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
---------	-------	---------------	----------------

I. Spisový materiál

A. Registraturní pomůcky

Podací protokoly důvěrné

1	Podací protokol důvěrný 17. 10. 1945–20. 11. 1947 čj. 81–150	1945–1947	ppr 1
---	---	-----------	-------

Podací protokoly obyčejné

2	Podací protokol obyčejný 7. 5. 1945–25. 11. 1945 čj. 1–1020	1945	ppr 2
3	Podací protokol obyčejný 18. 12. 1946–4. 3. 1948 čj. 1851–380	1946–1948	ppr 3

Podací protokol obyčejný

4. 3. 1948–1. 9. 1948, čj. 381/48–1462/48

uložen v archivním fondu Sbor národní bezpečnosti - stanice Pocinovice, inv. č. 12

Název archivní pomůcky:	Sbor národní bezpečnosti – stanice Loučim
Značka archivního fondu:	SNB Loučim
Časové rozmezí:	1945–1948
Počet evidenčních jednotek:	3 (3 podací protokoly)
Počet inventárních jednotek:	3
Rozsah v bm:	0,06
Stav ke dni:	2. října 2019
Zpracovatel archivního fondu:	Mgr. Radka Kinkorová
Zpracovatel archivní pomůcky:	Mgr. Radka Kinkorová
Počet stran:	10
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Radka Kinkorová dne 2. 10. 2019 čj. SOAP/10-546/2019